

MOTIV TILL VALDA SKYDDSFÖRESKRIFTER

VATTENTÄKT Rödsvattnet, Orust kommun	STATUS Version 1	DATUM 2022-04-04
---	---------------------	---------------------

Inledning

Vattenskyddsområdets syfte är att skydda grundvattenkvalitén och minska risken för förorening av råvattenresursen. Det finns flera olika typer av riskreducerande åtgärder som kan vidtas för att uppnå detta, varav att inför vattenskyddsföreskrifter är en åtgärd.

För att skapa ett så ändamålsenligt vattenskydd som möjligt bör de olika riskerna minskas genom de åtgärder som ger störst effekt och nytta. Exempelvis kan en olycksrisk inte effektivt reduceras genom restriktioner i vattenskyddsföreskrifter, utan det kan krävas fysiska åtgärder för att minska risken att en olycka sker eller för att förhindra spill och läckage när grundvattenmagasinet.

Utförd riskanalys och inkomna synpunkter från boende inom området ligger till grund för förslaget om skyddsföreskrifter. Även om såväl riskanalys som riskvärdering utgör viktiga underlag finns det inte i alla fall en tydlig och enkel koppling till vattenskyddsområdets eller skyddsföreskrifternas utformning, se Figur 1.

Figur 1: Riskanalysen används för att synliggöra den samlade riskbilden i det riskinventeringsområde som undersökts i arbetet inför framtagande av förslag till vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter. Resultatet från riskanalysen, tillsammans med den efterföljande riskvärderingen, är ett av flera underlag som används vid framtagandet av förslaget.

Vattenskyddsföreskrifternas syfte

I Naturvårdsverkets handbok om vattenskyddsområde¹ anges vad syftet bör vara med vattenskyddsföreskrifter i de olika skyddszonerna:

- För den primära skyddszone bör gälla sådana skyddsföreskrifter att rådrum erhålles i händelse av akut förorening.
- För den sekundära skyddszone bör gälla sådana skyddsföreskrifter att en hög vattenkvalitet bibehålls eller förbättras.

När arbetet påbörjades med framtagande av vattenskyddsföreskrifterna gällde Naturvårdsverkets allmänna råd om vattenskyddsområde (NVFS 2003:16). De allmänna råden upphäves 27 januari 2020, men då förslaget redan var utskickat för samråd är de fortfarande referensram och norm. En platsspecifik anpassning av föreskrifterna måste alltid göras, givet att förutsättningarna i det vattenskyddsområde avses. Havs- och vattenmyndigheten har under år 2021 kommit med en ny vägledning som lägger sin tyngd på att en lokal anpassning ska göras utifrån de risker som förekommer. Havs- och vattenmyndigheten önskar även att avgränsningarna för olika skyddszone utgår från risker och inte som tidigare utifrån beräknade rinntider.

Havs- och vattenmyndigheten har även utvärderat de allmänna råden i rapporten "Bättre rådlös än rådvill?" (2014:25). Resultatet av den utvärderingen har beaktats vid framtagande av vattenskyddsföreskrifter för Rödsvattnets vattentäkt.

Vattenskyddsföreskrifter är ett komplement till annan lagstiftning och dubbelregleringar ska så långt som möjligt undvikas. Under senare år har det i vattenskyddssammanhang aktualiserats att de skyddsföreskrifter som föreslås ska vara möjliga att utöva praktisk tillsyn över, annars är de inte lämpliga föreskrifter.

Vattenskyddsföreskrifter som föreslås för Orusts vattenskyddsområden Korskällan och Rödsvattnet har utformats med vattentäkternas nutida och framtida skyddsbehov i fokus och representerar i många avseenden en tillämpning och uttolkning av miljöbalkens intentioner som uttrycks i miljöbalkens allmänna hänsynsregler (MB 2 kap). I vissa fall kan en föreskrift med stöd av miljöbalkens 7 kap vid behov och med hänsyn till syftet innebära ett större krav på försiktighet än vad som följer av miljöbalkens allmänna aktsamhetsregler.

Förslaget till skyddsföreskrifter är därtill resultat av en avvägning där den nytta vattentäkten erhåller med givna skyddsföreskrifter sätts i relation till den uppoffring skyddsföreskrifterna medför för de som berörs. Vattenskyddsföreskrifterna ska bidra till ett långsiktigt skydd av vattentäkten, men får samtidigt inte gå längre än vad som krävs för att uppnå detta. För att tillse att detta inte sker har berörda myndigheter och verksamhetsutövare fått möjlighet att yttra sig om förslaget. Förslaget har justerats efter inkomna synpunkter.

---

¹ Naturvårdsverkets handbok 2010:5.

Riskinventering och riskbedömning

Riskbedömningen påvisar platsspecifika riskobjekt i vattentäktens närområde. Syftet är att visa de största föroreningsriskerna för vattentäkten. Alla risker är inte av sådan vikt att åtgärder behöver vidtas. För att så effektivt som möjligt hantera de risker som ändå behöver reduceras bör de åtgärder som på bästa sätt reducerar risken väljas. Det är inte alltid möjligt att uppnå önskad riskreducering genom vattenskyddsföreskrifter varför vissa risker kan ha höga riskpoäng i riskanalysen men ändå inte regleras i vattenskyddsföreskrifter. I bilaga 1 *Riskanalys och riskreducerande åtgärder Rödsvattnet* presenteras exempel på riskreducerande åtgärder för de risker som identifierats.

Informationssamråd och framtagande av nya föreskrifter

Orust kommun skickade ut förslag på skyddsföreskrifter för Rödsvattnet under vintern 2020. Det inkom många synpunkter och föreskrifterna har arbetats om. De som inkommit med synpunkter kommer att få ett svar kring hur deras synpunkter hanteras.

Motivering till föreslagna skyddszoner

Rödsvattnet är en ytvattentäkt och då sätts skyddszonerna utifrån avstånd till sjö, å eller diken. Avstånden bygger på uppskattade rinntider.

Inom den primära zonen ingår markområden på ett avstånd av 50 meter till ytvatten. Syftet med skyddszonen är att skapa rådrum vid en akut förorening.

Inom den sekundära zonen är avståndet 100 meter. Syftet med den sekundära skyddszonen är att bibehålla en hög ytvattenkvalitet.

Motivering till föreslagna skyddsföreskrifter

1 § Petroleumprodukter

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon	Tertiär skyddszon
<p>Hantering av större mängd än 100 liter kräver tillstånd</p> <p><i>Undantag gäller för transporter.</i></p> <p><i>Undantag gäller för bränsle i drifttanken på fordon.</i></p> <p><i>Undantag gäller lagring och påfyllning till lagring där bådadera sker inom sekundärt skydd eller i pannrum som saknar golvbrunn.</i></p>	<p>Hantering av större mängd än 150 liter kräver anmälan.</p> <p><i>Undantag gäller för transporter.</i></p> <p><i>Undantag gäller för bränsle i drifttanken på fordon.</i></p> <p><i>Undantag gäller lagring och påfyllning till lagring där bådadera sker inom sekundärt skydd eller i pannrum som saknar golvbrunn.</i></p>	<p>Skyddszonen är borttagen</p>

Undantag gäller för vägunderhåll.	Undantag gäller för vägunderhåll.	
<i>Information: Ytterligare bestämmelser gäller Naturvårdsverkets föreskrifter om skydd mot mark- och vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor NFS 2021:10.</i>		
RISKANALYS		
Bränsletankar - farmartankar, mobila tankar, Ovarsam hantering		2
Vägar, olycka med farligt gods, olycka tungt fordon		3
Vägar, olycka med personbil		2
MOTIVERING		
<p>Utifrån resultat av riskbedömningen föreslås en reglering av hanteringen av petroleumprodukter. Hantering av petroleumprodukter, utan att det finns tillräckliga barriärer mot vattentäkten, kan redan vid mycket liten mängd spill eller läckage försämra råvattenkvaliteten och medföra potentiella hälsoeffekter. Det räcker med ett par droppar olja för att förorena en miljon liter vatten. Även om petroleumprodukterna inte når fram till vattentäkten kan ett spill ge långvariga effekter då ämnena kan stanna kvar i marken under lång tid och påverka både ytvatten och grundvatten.</p> <p>Petroleumprodukter orsakar stora problem i vattenverken i det fall förorenat vatten tas in i reningsprocessen. Hur allvarliga problemen blir beror på vilken typ av reningsprocess verket har. Oavsett reningsprocess finns risk att petroleumprodukter inte avlägsnas och därför finns kvar i dricksvattnet som når konsumenten. Petroleumprodukter är svårsanerade och kan orsaka driftstopp under lång tid. I värsta fall förstörs delar av reningsprocessen så de måste bytas ut helt.</p> <p><u>Olyckor</u></p> <p>Olyckor med farligt gods och tunga fordon får höga poäng i riskanalysen. Förebyggande arbete avseende vägutformning går inte att reglera i vattenskyddsföreskrifterna. Kommunen tar löpande fram risk- och sårbarhetsanalyser och utifrån vad som framkommer sker ett samarbete tillsammans med Trafikverket.</p> <p><u>Generella regler inom vattenskyddsområde</u></p> <p>Naturvårdsverket har tagit fram nya generella regler (NFS 2021:10) om skydd mot mark- och vattenföroreningar vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor. Reglerna gäller inom primär och sekundär skyddszon. Från och med januari år 2022 ska cisterner för lagring av mer än 150 liter inom området vara försedda med sekundärt skydd.</p> <p><u>Förändringar efter informationssamrådet</u></p>		

4 (21)

MOTIV TILL VALDA
SKYDDSFÖRESKRIFTER
FEL! HITTAR INTE REFERENSKÄLLA.

Enligt samrådsförslaget förbjöds hantering av mer än 25 liter petroleum inom primär och sekundär zon. Förslaget var anpassat till Naturvårdsverkets numera upphävda allmänna råd (råden upphävdes i januari 2020).

I samband med samrådet framkom att det finns flertalet lantbruksverksamheter som har sin "gårdsplan" inom primär och sekundär zon. Det blir svårt att bedriva jordbruksverksamhet om all hantering och tankning behöver bedrivas utanför zonerna.

Att få hantera 100 liter petroleum inom primär zon utan tillstånd eller anmälan innebär ett stort ansvar för de boende inom området. Ett läckage kan medföra stor påverkan på vattentäkten och det är mycket viktigt att reglerna enligt NFS 2021:10 efterlevs och att tillsyn utövas för att säkerställa att så är fallet.

De petroleumprodukter som vanligtvis hanteras i sådana volymer som föreskriften gäller är oftast sådana som också omfattas av NFS 2021:10. Utifrån detta resonemang har restriktionsnivån i föreskriften satts till tillstånd inom primär zon och anmälan inom sekundär zon.

I samband med tillståndsprövningen har miljöenheten möjlighet att villkora hur förvaring kan ske, vilka sekundära skydd som krävs. Villkor kan även sättas för hur tankning får ske från mobila tankar m.m.

Föreskrifterna innebär att den som hanterar större mängder petroleum eller andra kemikalier inom primär behöver söka tillstånd och via de villkor som fastställs kommer krav på hur tankning får ske. Inom sekundär skyddszon finns en anmälningsplikt.

Föreskrifter inom den tertiära zonen har tagits bort.

Undantag från föreskriften

Föreskriften har kompletterats med undantag för att förenkla vardagen för de verksamma inom området.

Ett spill/läckage som uppkommer i samband med transporter eller vid vägunderhåll förväntas uppmärksammas fort då det finns personer i närheten.

2§ Hälso- och miljöfarliga kemiska produkter

	Primär skyddszon	Sekundär skyddszon	Tertiär skyddszon
	Hantering av större mängder än för hushållsbehov, av för grund- eller ytvattnet skadliga ämnen som impregneringsmedel, lösningsmedel eller andra hälso- eller miljöfarliga kemiska produkter är förbjudet .	Hantering av större mängder än för hushållsbehov, av för grund- eller ytvattnet skadliga ämnen som impregneringsmedel, lösningsmedel eller andra hälso- eller miljöfarliga kemiska produkter kräver tillstånd .	-

<i>Undantag gäller transporter samt befintlig lagring som har sekundärt skydd.</i>	<i>Undantag gäller transporter samt befintlig lagring som har sekundärt skydd.</i>	
RISKANALYS		
Bebyggelse hemkemikalier		2
MOTIVERING		
<p>Hälso- och miljöfarliga produkter omfattar många olika ämnen av varierande farlighet för människors hälsa. De kemikalier som avses i dessa föreskrifter är märkta som Hälso- och miljöfarliga produkter och det finns information på förpackningen hur de ska hanteras och hur förpackningen ska hanteras. Exempel på vanligt miljöfarliga produkter är lösningsmedel, impregneringsmedel och färger.</p> <p>Hantering av sådana ämnen kan, om barriärer saknas mellan hanteringen och vattentäkten, orsaka försämrade råvattenkvalitet som kan nå konsumenterna och kan då medföra hälsoeffekter.</p> <p>Inom Rödsvattnet finns många bostäder och verksamheter inom primär och sekundär zon och det hanteras troligen hälso- och miljöfarliga kemiska produkter inom området varför det ur risksynpunkt är viktigt att reglera risken, men den hantering och de mängder som normalt sker i ett hushåll utgör ingen stor risk för vattentäkten varför endast större mängder regleras.</p> <p>För att skydda vattentäkten har hantering av större mängder än för hushållsbehov belagts med förbud inom primär zon samt tillstånd inom sekundär zon. De som har behov av att hantera större mängder behöver kunna lagra kemikalierna inom sekundärt skydd (till exempel en invallning) för att tillse att läckage och spill inte förorenar mark och vatten.</p> <p><u>Förändringar efter informationssamrådet</u></p> <p>Föreskrifter inom den tertiära zonen har tagits bort.</p>		

~~3§ Miljöfarlig verksamhet~~

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon	Tertiär skyddszon
Ny miljöfarlig verksamhet eller åtgärd som normalt är tillståndspliktig enligt 2-32 kap i miljöprövningsförfordningen (2013:251 och eventuella senare ändringar) är förbjudet.	-	-
Föreskriften är borttagen sedan informationssamrådet. Miljöenheten kommer att ta väga in att området ligger inom vattenskyddsområde och ställa särskilda krav vid sin handläggning.		

6 (21)

MOTIV TILL VALDA
SKYDDSFÖRESKRIFTER
FEL! HITTAR INTE REFERENSKÄLLA.

MOTIVERING

Den risk som miljöfarlig verksamhet utgör för vattentäkten är beroende av vilken typ av miljöfarlig verksamhet som ska bedrivas och vilka skyddsåtgärder som vidtas för att skapa en barriär mellan verksamheten och vattentäkten.

I de numera upphävda allmänna råden 2003:16 anges att vattenskyddsföreskrifterna bör reglera sådan verksamhet som innebär risk för förorening av vattentäkten. I kommunernas och länsstyrelsernas arbete med vattenskyddsföreskrifter har det ofta framkommit att föreskrifter som innehåller formuleringar som "utgör risk för" inte är lämpliga då det är en bedömningsfråga vad som utgör risk och inte, vilket skapar en juridisk otydlighet kring föreskriftens omfattning.

I miljöprövningsförordningen (2013:251) regleras vilka verksamheter som är tillståndspliktiga eller anmälningspliktiga.

Förändringar efter informationssamrådet

Enligt samrådsförslaget skulle tillkommande anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet kräva tillstånd.

Efter samråd med miljöenheten och länsstyrelsen tas föreskriften bort. Då området klassas som vattenskyddsområde kommer miljöenheten ändå ha fokus på risker för utsläpp som kan påverka vattenkvalitén.

3§ Bekämpningsmedel

	Primär skyddszon	Sekundär skyddszon	Tertiär skyddszon
a	<p>Hantering av kemiska bekämpningsmedel kräver tillstånd.</p> <p><i>Undantag gäller för transporter.</i></p> <p><i>Undantag gäller för användning som sker inomhus.</i></p>	<p>Yrkesmässig hantering av kemiska bekämpningsmedel kräver tillstånd.</p> <p><i>Undantag gäller för transporter.</i></p> <p><i>Undantag gäller för användning som sker inomhus.</i></p>	-
b	<p>Yrkesmässig hantering av biologiska bekämpningsmedel kräver tillstånd.</p> <p><i>Undantag gäller för transporter.</i></p>	<p>Yrkesmässig hantering av biologiska bekämpningsmedel kräver anmälan.</p>	-
c	<p>Jord- och vattenslagning av plantor som behandlats med</p>	<p>Samma föreskrifter som i primär skyddszon.</p>	-

bekämpningsmedel är förbjuden.		
RISKANALYS		
Jordbruk bekämpningsmedel		2
Bebyggelse bekämpningsmedel		2
MOTIVERING		
<p>Mycket små mängder bekämpningsmedel kan göra dricksvatten otjänligt. Även i låga doser har bekämpningsmedel hälsoskadliga effekter på människor och miljön. De flesta bekämpningsmedel som används inom jordbruket har en begränsad löslighet i vatten och därmed begränsad rörlighet i marken men kan ändå röra sig till ytvatten och grundvattnet under vissa förhållanden. Vattentäkten Rödsvattnet är central för kommunens vattenförsörjning och en påverkan av bekämpningsmedel skulle skapa stora utmaningar.</p> <p>Risken som ett ämne eller en verksamhet utgör för vattentäkten beror bland annat på mängden av förorenande ämnen som hanteras, ämnenas farlighet, avståndet till vattentäkten och sannolikheten för ett spill eller en olycka som gör att ämnet når miljön. Risken för förorening av vattentäkten bedöms vara störst om en olycka sker vid påfyllning eller spridning</p> <p>Yrkesmässig hantering av bekämpningsmedel är reglerat via miljöbalken och det finns krav kring utbildning samt regler kring dokumentation kring spridning och väderlek. Vid yrkesmässig hantering finns möjlighet att använda mer kraftfulla preparat och koncentrationer än de som finns tillgängliga för privatbruk.</p> <p>Ett exempel på krav som kan ställas vid spridning i sekundär skyddszon är uppvisande av simuleringar för planerad spridning från verktyget MACRO DB. Detta är ett verktyg som SLU (kompetenscentrum för kemiska bekämpningsmedel) har tagit fram med stöd av Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket. MACRO-DB simulerar halten bekämpningsmedel som når omgivande mark och vatten vid spridning, baserat på platsspecifika förhållanden. Verktöget möjliggör för tillsynsmyndigheterna att förbjuda vissa preparat som inte bör användas inom vattenskyddsområdet men att tillåta de som godtas. Det är också möjligt att genom resultaten från simuleringarna utröna hur spridning kan anpassas för att minska mängden bekämpningsmedel som når omgivande mark och vatten. Förslagsvis kan tillstånd sökas för flera ämnen och områden samtidigt. Många kommuner tillämpar tillstånd som gäller under flera odlingsår.</p> <p>Då privatpersoner inte har samma kunskap och utbildning inom hantering av bekämpningsmedel ställs ett krav på tillstånd för hantering inom primär zon. Det anses inte motiverat att införa restriktioner för privatpersoners bruk av kemiska bekämpningsmedel i sekundär skyddszon.</p> <p>Biologiska bekämpningsmedel är tillståndspliktigt i primär zon.</p>		

8 (21)

MOTIV TILL VALDA
SKYDDSFÖRESKRIFTER
FEL! HITTAR INTE REFERENSKÄLLA.

Inom den primära zonen finns mycket skog och om den vid tillfälle ska föryngras är det förbjudet att göra det med plantor som är behandlade med bekämpningsmedel med anledning av risken för att påverka vattentäkten negativt.

Generella regler inom vattenskyddsområde

Det finns numera inga särskilda krav som träder i kraft med anledning av vattenskyddsområde. Tidigare generella krav som gällde inom vattenskyddsområde upphävdes 2018.

Förändringar efter informationssamrådet

Enligt samrådsförslaget var hantering av bekämpningsmedel förbjudet i primär zon samt tillståndspliktigt inom sekundär och tertiär zon. Förslaget byggde på Naturvårdsverkets allmänna råd.

Området runt Rödsvattnet används huvudsakligen för odling av vall och därav är användningen av bekämpningsmedel inte så omfattande i dagsläget. Utifrån den framkomna informationen kring brukandet av marken föreslås att yrkesmässig hantering inom primär zon och sekundär zon blir tillståndspliktigt både för yrkesmässig och privatpersoners hantering. Miljöenheten kommer förmodligen kräva redovisningar av vilka preparat som önskas användas för att kunna göra en bedömning av huruvida de aktuella preparaten är lämpliga att använda intill Rödsvattnet. Vissa typer av preparat kan avslås att användas nära vattendrag.

Föreskrifter inom den tertiära zonen har tagits bort.

Undantag från föreskriften

Användning inomhus vid enstaka punktinsatser är undantaget från tillstånd för att t.ex. möjliggöra eventuell bekämpning av ohyra. Undantaget avser användning och omfattar inte lagring m.m. Fastighetsägaren kan alltså inte använda undantagsregeln för att lagra bekämpningsmedel. Syftet är inte heller att möjliggöra återkommande användning i växthus etc.

4§ Växtnäringsämnen

	Primär skyddszon	Sekundär skyddszon	Tertiär skyddszon
a	Yrkesmässig spridning av naturgödsel och övriga växtnäringsämnen närmare än 15 meter från är förbjudet . Spridning inom området 15 till 50 meter från vattendrag kräver anmälan .	-	-

b	Spridning av slam från reningsverk eller annan avloppsanläggning är förbjudet . <i>Undantag gäller för eget omhändertagande av rest från torrtoalett.</i>	Samma föreskrifter som i primär skyddszon.	-
c	Anläggande av ny lagringsanläggning för naturgödsel för mer än 2 djurenheter är förbjudet . Befintlig lagring av naturgödsel för mer än 2 djurenheter kräver anmälan .	Anläggande av ny lagringsanläggning för naturgödsel för mer än 2 djurenheter kräver tillstånd . Befintlig lagring av naturgödsel för mer än 2 djurenheter kräver anmälan .	-
d	Upplag av gödsel i stuka är förbjudet .		-

RISKANALYS

Växtnäringsämnen	2
Djurhållning	1
Slamlagring var ej med i riskanalysen	

MOTIVERING

Rödsvattnet ligger inom nitratkänsligt område vilket medför strängare krav kring lagring och spridning av gödsel. Reglerna är satta för att minska läckage av kväve och fosfor till vattendrag och tar inte hänsyn till påverkan på dricksvatten. Det finns därför skäl att ställa ytterligare krav på hantering precis intill en vattentäkt.

Hantering av naturgödsel kan medföra försämrade råvattenkvalitet som vid speciella omständigheter kan nå råvattenintaget och då medföra potentiella hälsoeffekter på grund av fekala bakterier.

Hälsoeffekter kan orsakas av mikrobiella föroreningar från gödsel men även av höga halter nitrit. Även hantering av konstgödsel innebär risk för vattentäkten med anledning av höga kvävehalter.

I Rödsvattnets råvattenintag noteras återkommande överskridande halter av koliforma bakterier vilket tyder på att de generella reglerna inte skyddar den aktuella vattentäkten tillräckligt. Även om området är flackt och gödselspridningen sker vid tillåtna tidpunkter finns det risk för att gödselpartiklar transporteras till närliggande vattendrag vid ogynnsamma väderförhållanden

10 (21)

MOTIV TILL VALDA
SKYDDSFÖRESKRIFTER
FEL! HITTAR INTE REFERENSKÄLLA.

För att minska risken för påverkan på råvattnet har förbud för spridning av naturgödsel i direkt närhet till primär zon föreslagits. Även hantering av konstgödsel innebär risk för vattentäkten.

På grund av de kemiska och mikrobiologiska föroreningarna som slam från avloppsanläggningar kan innehålla förbjuds spridning av detta inom primär skyddszon och sekundär zon.

I samband med samrådet inkom många synpunkter kring förbudet att sprida naturgödsel inom primär zon. Området runt Rödsvattnet brukas av flertalet mindre jordbruk varav huvuddelen bedriver odling av vall till de egna djuren. Om spridning av naturgödsel inom primär zon förbjuds har flertalet svårigheter att kunna förse marken med gödning samt sprida sin gödsel. Vattenskyddsområdet är flikigt vilket innebär att många mindre åkrar ligger inom primär zon.

Flertalet boende förespråkar en mindre skyddszon än de 50 meter som primärzonen omfattar. Förslag förekommer på spridningsfria zoner på 6-20 meter. Orust kommun har efter noga övervägande av riskerna bedömt att ett förbud avseende spridning inom de närmaste 15 meterna kan vara lämplig inom det aktuella området. Den som har ett behov av att sprida gödsel närmare än 15 meter kan ansöka om dispens hos miljöenheten. Det är anmälningspliktigt att sprida växtnäringsämnen inom zonen 15-50 meter från vattendrag.

Genom att förbjuda tillkommande lagringsplatser för stallgödsel inom den del av vattenskyddsområdet som ligger i direkt anslutning till vattentäkten skapas förutsättningar för tillräckliga barriärer mellan riskkällan och vattentäkten. Lagring av konstgödsel är inte förknippat med samma risker för läckage som stallgödsel varför endast lagring av stallgödsel regleras i föreskrifterna.

De som har en befintlig gödselstad behöver lämna in en anmälan. Vid handläggningen av anmälan kommer miljöenheten bedöma om gödselhanteringen uppfyller kraven för nitratkänsliga områden.

Det har inte varit aktuellt att villkora krav för hållande av djur inom Rödsvattnet vattenskyddsområdet.

Förändringar efter informationssamrådet

§4a justeras så att spridning av naturgödsel inom ett avstånd på 15 meter från vattendrag är förbjudet. Spridning inom 15 till 50 meter från vattendrag är anmälningspliktigt.

§4c justeras så att ny lagring av naturgödsel förbjuds i primär zon. Befintlig lagring blir anmälningspliktig. Ändringarna sker utifrån att det finns generella regler men även att det finns äldre anläggningar kvar som inte förmodas uppnå krav enligt generella regler kring täthet och gödselkapacitet. Det är viktigt att återkommande tillsyn sker vid anläggningar för att följa upp att gödselanläggningarna uppnår generella krav på täthet och gödselkapacitet.

En ny föreskrift rörande uppläggning av gödselstuka har lagts till. Havs- och vattenmyndigheten har i sin rapport Hantering av gödsel inom vattenskyddsområde särskilt uppmärksammat risken för läckage av näringsämnen från gödselstukor.

Föreskrifter inom den tertiära zonen har tagits bort.

5§ Skogsbruk Fortsätt granska här

	Primär skyddszon	Sekundär skyddszon	Tertiär skyddszon
	<p>Slutavverkning omfattande mer än 0,5 hektar kräver anmälan.</p> <p><i>Undantag gäller för manuell och motormanuell skogsavverkning.</i></p>	<p>Samma föreskrifter som i primär skyddszon.</p>	-
RISKANALYS			
	Skogsbruk upplag timmer		1
	Skogsbruk avverkning		1
MOTIVERING			
<p>Vid en avverkning ökar risken för näringsläckage och slamtransport till vattendrag varför skogsbruk vanligtvis regleras i vattenskyddsföreskrifter för ytvattentäkter i områden med många mindre skogsbruk. Området vid Rödsvattnet bedöms vara extra känsligt för näringsläckage och slamtransport.</p> <p>Det finns ett antal vanliga åtgärder inom skogsbruket så som avverkning, markberedning, skyddsdikning, dikesrensning, återplantering och askåterföring som kan ge effekter på vatten.</p> <p>Avverkningar och vissa andra skogliga åtgärder handläggs och bedöms av Skogsstyrelsen. Vid avverkning som omfattar minst 0,5 hektar behöver en anmälan lämnas till Skogsstyrelsen. Anmälan ska lämnas minst sex veckor innan avverkningen påbörjas och får bara omfatta en behandlingsenhet (ett enda sammanhängande område) men är giltig i 5 år. Gallring och röjning är inte anmälningspliktigt. Det ska poängteras att Skogsstyrelsen inte är tillsynsmyndighet över miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet. Frågor rörande uppställning av fordon, cisterner för tankning, risker för körskador m.m. hanteras inte i anmälan till Skogsstyrelsen.</p> <p>Genom att föreskriva om anmälningsplikt är det möjligt för tillsynsmyndigheten att förelägga om hur avverkningen ska utföras så att riskerna för påverkan på vattendragen minskas. Kommunens prövning ska ske i samråd med skogsstyrelsen och det är en fördel om de kan anpassas till samma tidsintervall.</p> <p>Det är alltså enbart mer omfattande slutavverkningar som regleras. Skötsel och underhåll regleras inte.</p> <p><u>Förändringar efter informationssamrådet</u></p> <p>Texten i föreskriften har ändrats från tillstånd till anmälningsplikt. Vid samrådet framkom många synpunkter kring otydligheter kring avverkningsmetoder och ytor. Texten i föreskriften har ändrats för att tydliggöra att det är omfattande arbeten som är anmälningspliktiga.</p>			

12 (21)

MOTIV TILL VALDA
SKYDDSFÖRESKRIFTER
FEL! HITTAR INTE REFERENSKÄLLA.

Arbeten som sker med tex motorsåg (motormanuell) påverkar mindre ytor bedöms inte medföra samma risk för slamtransport till åar och diken.

Det finns ingen reglering av skogsplantering förutom gällande jord- och vattenslagning av plantorna.

Föreskrifter inom den tertiära zonen har tagits bort.

6§ Upplag

	Primär skyddszon	Sekundär skyddszon	Tertiär skyddszon
a	<p>Uppläggning av bark, flis, spån, timmer under längre tid än en månad är förbjudet.</p> <p><i>Undantag gäller för uppläggning av ved eller andra träbaserade produkter, avsedda för uppvärmning av bostad, på den aktuella fastigheten.</i></p>	-	-
b	<p>Uppläggning av vägsalt och dammbindningsmedel utan tät täckning är förbjudet.</p>	<p>Samma föreskrifter som i primär skyddszon.</p>	-

RISKANALYS

Skogsbruk, upplag av timmer

1

Potentiellt förorenat område

1

MOTIVERING

Vattenförsörjning kan påverkas negativt vid lagring av timmer, flis, spån och bark, t.ex. genom utlakning av fenoler. Därför föreslås att upplag av bark, flis, spån och timmer, längre än en månad är förbjudna.

Upplag av virke är reglerat via väglagen. Syftet är att tillse att olyckor inte sker vid upplag och lastning. Det finns även regler kring hur länge virke kan ligga med anledning av skadedjursangrepp till exempel av granbarkborre. Dessa regler hanterar inte påverkan på kringliggande vattendrag.

Läckage från upplag av vägsalt och dammbindningsmedel kan förorena vattentäkten då dessa ämnen är lösliga och lätttrörliga i vatten. Det ligger även i verksamhetsutövarns intresse att vatten inte når dessa upplag av samma anledning. Upplagen kan dock förekomma så länge de täcks så att regnvatten inte urlakar dem.

Förändringar efter informationssamrådet

Då mätningar visar att lakningen av fenoler vid upplag är mindre än tidigare befarat tas föreskriften om lagring under en avverkningssäsong inom sekundär zon bort. På så sätt kan antalet lastningar minska och riskerna med körskador på vägar och läckage vid lastning minska.

Föreskriften rörande upplag av avfall, förorenade massor och massor med okänt innehåll har tagits bort. Avfall, förorenade massor eller massor med okänt innehåll får inte läggas upp på någon plats utan anmälan och därav behöver detta inte regleras särskilt inom vattenskyddsområdet.

Föreskriften rörande upplag av snö har tagits bort. Det är inte aktuellt att snö från trafikerade gator transporteras till området för att läggas upp.

Föreskrifter inom den tertiära zonen har tagit bort.

7§ Infiltration och avledning av avloppsvatten

	Primär skyddszon	Sekundär skyddszon	Tertiär skyddszon
a	Ny anläggning för avlopp från vattenspolande toalett med utsläpp till mark eller vatten är förbjudet .	Samma föreskrifter som i primär skyddszon	-
b	Ny avloppsanordning för rening av BDT-avlopp (bad, disk, tvätt) kräver tillstånd .	Samma föreskrifter som i primär skyddszon	-
c	Ändring av befintlig avloppsanordning kräver tillstånd .	Samma föreskrifter som i primär skyddszon	-

RISKANALYS

Enskilda avlopp

1

MOTIVERING

I orenat spillvatten finns parasiter och virus som riskerar att göra människor och djur sjuka när de dricker vattnet. Förutom de mikrobiologiska föroreningarna medför spillvatten ett utsläpp av näringsämnen såsom kväveföreningar, som även de kan ge hälsoeffekter vid högre koncentrationer. Risker finns även att vattnet är förorenat av kemiska ämnen såsom medicinrester och kemikalier som används i hushållet.

Att installera en ny avloppsanläggning är generellt tillståndspliktigt. Kommunen har möjlighet att bestämma vilka utsläppsnivåer som accepteras utifrån hur tillrinningsområdet klarar miljö kvalitetsnormerna och om området bedöms ingå i hög eller normal skyddsnivå. Ett

14 (21)

MOTIV TILL VALDA
SKYDDSFÖRESKRIFTER
FEL! HITTAR INTE REFERENSKÄLLA.

område som ligger nära en vattentäkt eller inom ett vattenskyddsområde klassas vanligtvis som hög skyddsnivå.

Genom att förbjuda nya enskilda avloppsanläggningar med toalettutsläpp vill kommunen styra bort utsläppen och på så sätt minska risken för mikrobiell förorenings-spridning. De som vill anlägga avlopp kan välja att anlägga en sluten tank eller torrtoalett.

Generellt är anläggande av en avloppsanordning för BDT-vatten anmälningspliktigt, men då arbetet och utsläppet sker i primär zon beläggs installationen med tillståndsplikt.

Att ändra en avloppsanläggning för att ersätta en befintlig som har bristande funktion beläggs med tillståndsplikt. Detta för att kunna villkora kring utsläppsnivåer.

Det sker en stor teknikutveckling inom området enskilda avlopp. Förr var det vanligt med olika infiltrationsanläggningar men i dag finns många olika mindre reningsverk. Det ställs idag krav på att anläggningarna ska kunna uppnå utsläppsnivåer beroende av var fastigheten ligger. Det ställs alltså olika krav på rening beroende av hur det aktuella avrinningsområdet uppnår miljö kvalitetsnormer. Det är få äldre anläggningar som uppnår de reningskrav som ställs på nya anläggningar.

Vid förbättring av befintliga anläggningar tillämpas oftast normal skyddsnivå för miljöskydd, men en bedömning görs alltid i det enskilda fallet och kan variera beroende på förutsättningarna på platsen. Då aktuella avlopp ligger nära vattentakten bör de provas mot hög skyddsnivå. Mot denna bakgrund krävs att nödvändiga skyddsåtgärder vidtas, vilket säkerställs genom tillståndsförfarandet.

Förändringar efter informationssamrådet

Texten i paragrafen har anpassats så att dubbelreglering inte sker.

Förbudet att anlägga nytt avlopp med WC omfattar även den sekundära zonen.

Anläggande av BDT-anläggning inom primär och sekundär zon har belagts med tillståndsplikt.

Föreskrifter inom den tertiära zonen har tagits bort.

8§ Vägar och parkering

	Primär skyddszon	Sekundär skyddszon	Tertiär skyddszon
a	Nyetablering av allmän väg eller parkeringsplats för mer än 10 fordon kräver tillstånd .	Samma föreskrifter som i primär skyddszon.	-
b	Obevakad uppställning av tunga fordon eller arbetsmaskiner mer än tre timmar är förbjudet .	Parkering eller uppställning utomhus av tunga fordon under längre tid än två dagar kräver anmälan .	-

	<i>Undantag gäller för parkering på tätt underlag inomhus, på hårdgjord yta utomhus försedd med oljeavskiljare eller parkering med uppsamlingskärl under motor och bränsletank som rymmer hela bränslevolymer.</i>	<i>Undantag gäller för parkering på tätt underlag inomhus, på hårdgjord yta utomhus försedd med oljeavskiljare eller parkering med uppsamlingskärl under motor och bränsletank som rymmer hela bränslevolymer.</i>	
c	Avledning eller annan hantering av dagvatten från hårdgjord parkeringsplats med en yta på mer än 100 m ² kräver tillstånd .	Samma föreskrifter som i primär skyddszon.	-
d	Yrkesmässig spridning av vägsalt eller dammbindningsmedel kräver tillstånd <i>Undantag gäller för saltinblandat sand (max 4 viktprocent salt).</i>	Samma föreskrifter som i primär skyddszon.	-

RISKANALYS

Vägar vägdagvatten	1
Vägar olycka	3
Bebyggelse, dagvatten	1

MOTIVERING

Nyanläggning av väg eller parkeringsplats innebär stora risker för påverkan på vattentäkten genom risk för spridning av föroreningar under såväl byggskede som driftskede. Mot denna bakgrund krävs tillstånd för nyetablering av väg i primär och sekundär skyddszon. Tillstånd bedöms inte behöva sökas för enstaka parkeringsplatser eller mindre vägar. Om så stora ytor som krävs för parkering av minst 10 personbilar hårdgörs bedöms det viktigt att kunna ställa krav på utformning för att minimera risken att dagvatten förorenar vattentäkten.

Vid parkering av fordon och anläggning av vägar kan spill och läckage av petroleumprodukter uppstå. Vid större anläggningsarbeten är risken större. Obevakad uppställning direkt på grus eller gräsyta under en längre tid kan utgöra en risk för vattentäkten då spill eller läckage inte upptäcks och åtgärdas. Att tiden är satt till tre timmar är för att möjliggöra att man ska kunna lämna sitt fordon/arbetsredskap i samband med lunch och liknande. Inom den sekundära zonen sätts tiden till två dygn. Undantag finns för parkering där uppsamling av eventuellt läckage kan ske.

Vid större parkeringsplatser förekommer en reell risk för läckage via dagvattenbrunnar till diken och senare vattentäkten. Enligt föreskrifterna krävs tillstånd även för befintliga

16 (21)

MOTIV TILL VALDA
SKYDDSFÖRESKRIFTER
FEL! HITTAR INTE REFERENSKÄLLA.

parkeringsytor som är större än 100 m². Föreskriften omfattar även befintliga parkeringsytor vilket medför att åtgärder kommer att behöva ske vid dessa anläggningar.

Stora problem kan uppstå på vattentäkter på grund av vägsalt eftersom kloridjonen är mycket lättlös och transporteras med vägdragvattnet ned till ytvattendrag. Förhöjda kloridhalter i dricksvattnet kan ge ökad korrosion och vid höga halter risk för smakförändringar. För att undvika påverkan på vattentäkter från användning av vägsalt krävs tillstånd inom primär och sekundär skyddszone.

Förändringar efter informationssamrådet

För att området vid Rödsvattnet ska kunna utvecklas ändras föreskriften rörande nyetablering av väg från förbud till tillståndsplikt. Vid en tillståndsplikt kan kommunen ställa villkor kring hur arbeten kan ske intill sjön och diken.

Tillstånd bedöms inte behöva sökas för enstaka parkeringsplatser eller mindre enskilda vägar. Om så stora ytor som krävs för parkering av minst 10 personbilar hårdgörs bedöms det viktigt att kunna ställa krav på utformning för att minimera risken att dagvatten förorenar vattentäkten.

Parkering av tunga fordon ökar risken för läckage av exempelvis tungmetaller och petroleumprodukter. Mot denna bakgrund föreslås därför ett förbud för parkering och uppställning i mer än tre timmar. De som är boende och verksamma i området rekommenderas att begära dispens för de tunga fordon som finns inom verksamheten.

Tvätt av fordon på mark i anslutning till ett vattendrag kan orsaka en tillfällig eller i värsta fall permanent försämring av råvattenkvalitet som kan påverka dricksvattenkvaliteten. Det är inte bara damm som fastnar på bilar utan även partiklar från vägbanor, däckslitage och annat. Vissa ämnen kan vara hälsovådliga. Därtill kan själva bilvårdsprodukterna eller andra medel som används vid fordonstvätt förorena vattnet. Då tvätt av fordon inte får ske utan rening på någon plats i kommunen tas föreskriften bort. Detta för att inte förespegla att det är ok att tvätta fordon utanför vattenskyddsområdet.

Föreskriften gällande dagvatten har flyttats till §8 Vägar och parkering då risken för påverkan av dagvatten inom vattenskyddsområdet främst är kopplat till parkeringsytor.

Föreskrifter inom den tertiära zonen har tagits bort.

9§ Materialtäckter och markarbeten

	Primär skyddszone	Sekundär skyddszone	Tertiär skyddszone
a	Materialtäkt är förbjuden .	Samma föreskrifter som i primär skyddszone.	-
b	Markarbeten kräver tillstånd .	Samma föreskrifter som i primär skyddszone.	-

	<p><i>Undantag gäller för schaktnings- och markarbeten på en sammanhängande yta mindre än 200 m².</i></p> <p><i>Undantag gäller även för underhåll av markledningar och diken</i></p>		
c	<p>Användande av avfall, förorenade massor eller massor med okänt föroreningsinnehåll för återfyllnad eller andra anläggningsändamål är förbjudet.</p>	<p>Återfyllnad eller annan användning av avfall och massor kräver tillstånd.</p>	-

RISKANALYS

Husbehovstäkt

1

MOTIVERING

Vid markarbeten uppkommer olika sorters risker, exempelvis ökar grundvattnets sårbarhet för förorening när material tas bort men även risker förknippade med petroleumprodukter m.m. En del av dessa risker regleras i andra paragrafer i skyddsföreskrifterna, t.ex. hantering av petroleumprodukter. Föreskriften syftar till att ge kommunen möjlighet att se över behovet av försiktighetsåtgärder vid större schaktningsarbeten.

Markarbete såsom schaktning, grävning, sprängning, borring, pålning, spontning och liknande arbeten har föreslagits vara tillståndspliktigt i primär och sekundär zon.

Mindre schaktningsarbeten bedöms inte vara förknippade med samma risker. Stora delar av vattenskyddsområdets består av jordbruksmark och här utgörs markarbeten i största hand av underhåll av dräneringar och diken. Undantaget är satt till en sammanhängande ytan på 200 m² för att möjliggöra schaktning för garage m.m.

Omläggning av markledningar/diken bedöms kunna tillåtas utan restriktion då det ofta handlar om relativt små schaktdjup.

Täkter är en risk för både grund- och ytvattentäkter. Även små husbehovstäkter kan utgöra en risk för spridning av föroreningar via dagvattnet, samt bidra till en förändrad hydrologi inom den primära skyddszonen. Då det inte förekommer någon täktverksamhet i området idag bedöms behovet av kommande markuttag som lågt.

Att använda avfall, förorenad mark eller massor med okänt föroreningsinnehåll för återfyllnad eller andra anläggningsändamål är enligt Miljöbalken generellt anmälnings- eller tillståndspliktigt.

Förändringar efter informationssamrådet

18 (21)

MOTIV TILL VALDA
SKYDDSFÖRESKRIFTER
FEL! HITTAR INTE REFERENSKÄLLA.

För att förenkla tolkningen av föreskrifterna förtydligas undantaget gällande markarbeten även i den primära zonen. Underhåll och mindre markarbeten så som underhåll av dräneringar, diken m.m. omfattas inte av tillståndsplikten.

Texten rörande återfyllnad av material har justerats. Genom den nya skrivningen kan det vara möjligt att lägga tillbaka massor som uppkommit vid dikning på fastigheten m.m. Det finns även ett generellt anmälningsskrav för återanvändande av avfall för anläggningsändamål.

Föreskriften om undantag för husbehovstäkt är borttagen.

Föreskrifter inom den tertiära zonen har tagit bort.

10§ Energianläggningar och brunnar

	Primär skyddszon	Sekundär skyddszon	Tertiär skyddszon
a	Nyetabletering av anläggning för lagring eller utvinning av värmeenergi eller kyla från jord, berg eller vatten kräver tillstånd .	Samma föreskrifter som i primär skyddszon.	-
b	Anläggande av brunn för enskild vattenförsörjning kräver anmälan .	Samma föreskrifter som i primär skyddszon.	-

RISKANALYS

Bebyggelse anläggande energianläggning, dricksvattenbrunn

1

MOTIVERING

Det finns enligt Miljöbalken en generell anmälningsskyldighet för att installera en jord- eller bergvärmearläggning. Större anläggningar kan även vara tillståndspliktiga beroende av hur stor effekt de förväntas generera.

Riskerna kopplat till energianläggningar och brunnar är dels att misstag i anläggningskedet kan innebära en risk för förorening då snabba spridningsvägar till grundvattnet öppnas, ett eventuellt spill snabbt kan nå grundvattnet och därmed råvattnet vid Rödsvattnet. Detta gäller såväl vid anläggning i jord som i berg. I viss mån kan även köldbärarvätska utgöra en risk för vattentäkten, dock är toxiciteten lägre på de preparat som används idag än tidigare. På grund av teknikutveckling samt förändrad lagstiftning sedan de allmänna råden utfärdades anger Havs- och vattenmyndigheten i *Bättre rådlös än rådvill* (2014:25) att rådet bör ses över. Genom att i tillståndsansökningar ställa krav på till exempel att brunnar utförs på ett säkert sätt samt att godtagbar köldbärarvätska väljs så bedöms att sådana anläggningar kan tillåtas. Det ringa antalet fastigheter som kan tänkas anlägga sådana anläggningar stödjer också att tillstånd är en tillräcklig restriktion.

Då det förekommit att vattentäkter blivit förstörda på grund av påverkan av tex glykol från bergvärmeanläggningar föreslås en tillståndsplikt för anläggande av energianläggningar inom primär zon.

I föreskrifterna för Rödsvattnet regleras inte uttag av vatten för bevattning. Omfattningen är liten i dagsläget. Om ifall klimatförändringar medför ett ökat uttag eller om förändring av markanvändningen medför ett behov av ökat uttag kan det i framtiden bli aktuellt att komplettera föreskrifterna med regler kring detta.

Förändringar efter informationssamrådet

Toxiciteten på de preparat som används idag är lägre än de som använts tidigare, men genom att ha en tillståndsplikt kan miljöenheten ställa krav på att brunnar utförs på ett säkert sätt samt att godtagbar köldbärarvätska väljs. Föreskriften ändras så att nyetablering av berg- eller jordvärmeanläggning i primärzon är tillståndspliktig.

Anläggandet av dricksvattenbrunn i primär zon är anmälningspliktigt då riskerna för anläggande av brunn är lägre inom ett vattenskyddsområde för en ytvattentäkt. Kommunen önskar att få in en anmälan för att kunna ha kunskap om vattenuttagen i närheten av vattentäkten.

Föreskrifter inom den tertiära zonen har tagit bort.

11§ Transport

	Primär skyddszon	Sekundär skyddszon	Tertiär skyddszon
a	Användning av bensin- eller dieseldrivna fordon på isbelagd sjö samt sjöflyg på sjö kräver tillstånd .	-	-
b	Användning av bensin- eller dieseldrivna motorbåt på vattendrag eller sjö är förbjuden .	-	-

RISKANALYS

Trafik på sjö

1

MOTIVERING

Då Rödsvattnet är en ytvattentäkt är det direkt olämpligt med bensin- och dieseldrivna fordon inom den primära skydds zonen. Detta eftersom föroreningar snabbt kan transporteras på ytan och nå intagsledningen.

Föreslagen föreskrift ger med tillståndsplikten möjlighet att styra hur ev. bensin- och dieselfordon får nyttjas på isbelagd sjö.

20 (21)

MOTIV TILL VALDA
SKYDDSFÖRESKRIFTER
FEL! HITTAR INTE REFERENSKÄLLA.

Inga ändringar föreslås.